

Știința homosexualității

Stanton L. Jones

Traducere și adaptare de *Bogdan Mateciuc*

Multe persoane conservatoare și religioase cred că homosexualitatea este o boală mintală cauzată exclusiv de factori psihologici sau spirituali și că toți homosexualii își pot schimba orientarea dacă doar se străduiesc suficient de tare. Această optică este criticată (pe bună dreptate) ca nefiind bazată pe realitate și dăunătoare în efecte. Puțini însă dintre cei ce o critică sunt dispuși să accepte faptul că literatura de specialitate și discursul politic sunt dominate astăzi de un set diferit de falsități, mult mai influente, dar nu mai puțin periculoase, toate atribuite descoperirilor „științifice”.

Ni se spune că homosexualii sunt la fel de sănătoși psihologic ca și heterosexuali, că orientarea sexuală este stabilită biologic la naștere, că nu se poate schimba și că încercarea de a o schimba este obligatoriu periculoasă, că relațiile homosexuale sunt echivalente cu cele heterosexuale în ceea ce privește toate caracteristicile importante, și că identitatea personală se constituie în mod adecvat și legitim în jurul orientării sexuale. Aceste afirmații sunt la fel de eronate ca și optica ridiculizată a celor conservatori, ele provenind din prezentări deformate sau incomplete a celor mai bune concluzii ale științei homosexualității.

Astăzi, discutăm despre atracțiile homosexuale folosind abordări bazate pe perspective științifice sociale și biologice care sunt doar parțial susținute de concluziile cercetărilor. Până în primele decade ale secolului XX, dezaprobarea morală a sodomiei era cea care determina poziția publică, însă acea atitudine a fost înlocuită de un model psihiatric care vedea homosexualitatea ca fiind o boală mintală. Odată ce homosexualitatea nu a mai fost văzută ca un păcat, ci ca o boală, a fost simplu pentru știința socială să răstoarne opoziția față de actele homosexuale. Studiile lui [Alfred Kinsey](#) asupra sexualității masculine și feminine, publicate în 1948 și 1953, prezentau comportamentul homosexual de diferite tipuri ca fiind normal și surprinzător de prezent în sexualitatea umană. În 1951, Clellan Ford și Frank Beach publicau *Patterns of Sexual Behavior* (Tipare ale comportamentului sexual), celebrul lor studiu privind diferitele forme de comportament sexual, inclusiv cel homosexual, pe mai mult culturi umane și specii de animale; se sugera o „capacitate primară” foarte răspândită pentru un comportament homosexual.

Însă lovitura decisivă pentru viziunea ca boală mintală a homosexualității a provenit dintr-un singur studiu, realizat în 1957. Psihologul Evelyn Hooker a publicat niște concluzii care demonstau în mod convingător că persoanele homosexuale sunt manifestă neapărat o inadaptare psihologică. Pe baza lucrării lui Hooker și a concluziilor unor studii similare, în 1973 Asociația Americană de Psihiatrie a schimbat clasificarea orientării sexuale ca boală mintală.

Pentru a evita înțelegerea greșită a fenomenului homosexualității, trebuie să vorbim despre călcâiul lui Ahile ale cercetărilor pe problema homosexualității: chestiunea reprezentativității eşantioanelor. Pentru a face caracterizări generale de genul „homosexualii sunt la fel de sănătoși emoțional ca și heterosexuali”, cercetătorii trebuie să fie selectat membri reprezentativi ai unui grup mai mare. Însă eşantioane reprezentative de homosexuali sunt greu de găsit, în primul rând, pentru că homosexualitatea este un fenomen necomun din punct de vedere statistic.

O sinteză recentă a studiilor, realizată de Gary Gates de la Williams Institute, un grup de lucru de la Facultatea de Drept de la UCLA dedicat legislației și politicilor publice privind homosexualitatea,

sugerează că dintre adulții din Statele Unite, Canada și Europa, 1,8% sunt bărbați și femei bisexuali, 1,1% sunt bărbați homosexuali și 0,6% sunt femei lesbiene. Această incidență redusă face dificilă găsirea de participanți pentru studiile de cercetare, făcându-i pe cercetători să studieze grupuri de persoane la îndemână (cum ar fi participanții vizibili la grupurile de lobby) care s-ar putea să nu fie reprezentativi pentru populația homosexuală în ansamblu. Adăugați la aceasta dificultatea de a defini homosexualitatea, de a stabili limite a ce înseamnă homosexualitate (cu persoane care se declară public homosexuali și apoi abandonează homosexualitatea, cu schimbări personale ale identităților și atracțiilor lor față de același sex) și percepțiile în schimbare asupra dispoziției sociale de a accepta identitățile de homosexual sau lesbiană, și veți înțelege de ce este dificil a ști când cineva studiază un eșantion cu adevărat reprezentativ al persoanelor homosexuale.

Cu această precauție în minte, putem discuta acum despre credințele generale care ne determină cultura. Mai întâi, sunt homosexualii la fel de sănătoși din punct de vedere psihologic ca și heterosexuali? Mulți cred că da, iar declarațiile publice ale cercetărilor științifice susțin această idee. De pildă, în 1986, în opinia-expert depusă la Curtea Supremă în cazul Bowers contra Hardwick, Asociația Americană de Psihologie (APA) afirmă, în mod eronat, că „cercetările psihologice extensive realizate pe parcursul a trei decenii au stabilit în mod conclusiv că homosexualitatea nu este legată de adaptarea sau neadaptarea psihologică”. Astăzi, după 25 de ani, site-ul asociației încă declară, după decenii de studii contrare, că „a fi gay este la fel de sănătos cu a fi hetero”.

Evelyn Hooker, în studiul ei din 1957, a fost atentă să respingă doar ideea că homosexualitatea este întotdeauna patologică. Ea nu a făcut niciodată afirmația distinctă logic că homosexualii sunt în general la fel de sănătoși psihologic ca și heterosexuali. Este bine că nu a făcut asta, pentru că concluziile uniforme ale celor mai bune și mai reprezentative cercetări arată contrariul, în ciuda câtorva rezultate disparate ale unor studii mai mici, pe eșantioane mai puțin reprezentative. Unul dintre cele mai ample studii realizate vreodată, publicat în 2001 în *American Journal of Public Health* și condus de cercetători de la Harvard Medical School, concluzionează că „orientarea homosexuală... este asociată cu un risc sporit de tulburări de anxietate, dispoziție și abuz de substanțe și cu gânduri și planuri de suicid”. Alte studii mai recente au indicat corelații similare, inclusiv studii din Olanda, una dintre cele mai tolerante societăți la adresa homosexualității din lume. Depresia și abuzul de substanțe au fost găsite în medie la 20-30% dintre persoanele homosexuale. Adolescenții cu atracții homosexuale prezintă gânduri și încercări de sinucidere la o valoare dublă sau triplă față de ceilalți adolescenți. Literatura prezintă indicatori similari în ceea ce privește o sănătate fizică redusă.

Stigmatul social este o explicație frecventă, atât în studiile științifice, cât și în presă, în ceea ce privește problemele psihologice sporite în rândul homosexualilor. Nu se discută despre posibilitatea ca orientarea și tot ce implică ea să fie împotriva unui dat fundamental al rasei umane, creând astfel acele probleme. Corelația dintre stigmatul social și problema psihologică este reală, însă cazul empiric că primul o generează pe a doua încă așteaptă să fie dovedit. Totuși, aceasta nu i-a oprit pe activiști să combată presupusul stigmat social prin etichetarea oricăror „sentimente anti-gay” ca o formă de prejudecată. Aceasta a condus la apariția unei terminologii noi: chiar dacă este susținută cu dovezi științifice, orice opinie care afirmă că homosexualitatea nu este o formă normală și pozitivă de sexualitate umană reprezintă o manifestare „homofobă” și „heterosexistă”, un simptom al „conceptelor master distructive de normalitate” (dintre care face parte și „hetero-normalitatea”).

Este homosexualitatea stabilită biologic la naștere? În Occident capătă rădăcini ideea că orientarea sexuală, alături de oricare altă orientare, este deja dovedită de știință ca fiind un dat al naturii umane, determinat la nivel biologic. De ce contează această eroare – că homosexualitatea s-a

dovedit că ar avea o cauză exclusiv biologică? Ea este baza de pe care se afirmă că orientarea sexuală este o caracteristică în genul rasei sau a culorii pielii, și astfel a devenit fundamentul solicitării dreptului la căsătoria homosexuală.

Un motiv pentru care în general se crede că s-a dovedit că homosexualitatea ar fi determinată de factori biologici este presupusa lipsă a unei alternative credibile. Două exemple uimitoare: Raportul din 2009 al APA privind eforturile de schimbare a orientării sexuale, *Răspunsuri terapeutice adecvate la orientarea sexuală*, repetă întruna ca un „fapt științific” că „nu există studii empirice sau cercetări verificate care să susțină teoriile care atribuie orientarea homosexuală unor disfuncții sau traume din familie”. Neurologul Simon LeVay, autor al unei cunoscute cărți despre știința homosexualității, discutând despre factorii de mediu și psihologici care influențează orientarea sexuală, afirmă că „nu există nici o dovadă care să ateste vreuna dintre aceste idei”.

De fapt, există multe asemenea studii și numeroase dovezi. Studii recente arată că factorii de familie, culturali și de mediu contribuie la atracțiile homosexuale. Familiile destrămate, tații absenți, mamele în vârstă și nașterea și formarea în orașe mari sunt toți factori asociați cu experiențele sau atracțiile homosexuale. Chiar și cel mai detestabil factor cauzator, abuzul sexual din perioada copilăriei, a primit recent numeroase validări științifice în sensul că reprezintă un factor parțial în cadrul unui sofisticat studiu longitudinal cu durata de 30 de ani, publicat în *Archives of Sexual Behavior*. Desigur, aceste variabile determină cel mult parțial o orientare homosexuală ulterioară, iar majoritatea copiilor care s-au întâlnit cu acești factori se formează totuși ca heterosexuali, deși efectele sunt totuși reale.

A spune că variabilele psihologice și de mediu joacă un rol în formarea homosexualității nu înseamnă excluderea factorului biologic, însă contribuția acestuia nu este cea pretinsă de unii activiști homosexuali. Cele două teorii contemporane influente privind cauzele biologice se concentrează pe ordinea la naștere a fraților și pe genetică; fiecare beneficiază de o anumită susținere, însă indică niște efecte cauzale modeste.

Teoria ordinii la naștere a fraților presupune că unele mame dezvoltă un fel de reacție alergică la prezența hormonilor masculini ale feților de sex masculin, apărând astfel o reacție de rezistență la procesul de masculinizare a acelor sarcini. Bărbații proveniți din astfel de mame sunt incomplet masculinizați. De asemenea, se presupune că cu cât au aceste mame mai mulți băieți, cu atât sunt mai puternice reacțiile lor și mai mare probabilitatea ca fiii născuți mai târziu să fie homosexuali. Pe scurt, cu cât sunt mai mulți frați mai mari, cu atât sunt mai mari șansele ca frații mai mici să fie homosexuali. În timp ce există anumite indicii privind o asemenea reacție imunologică, în realitate consecința ar fi aceea că homosexualii au relativ mai mulți frați mai mari. Așa stau lucrurile?

Primele studii care încercau să demonstreze o prezență disproporționată a fraților mai mari în rândul bărbaților homosexuali s-au bazat pe eșantionate recrutate prin anunțuri, pe voluntari susceptibili a nu fi imparțiali. Pe măsură ce Anthony Bogaert și Ray Blanchard, principalii promotori ai acestei teorii, și-au înmulțit rapoartele despre acest fenomen, s-au creat eșantioane tot mai mari prin adăugarea de voluntari noi la eșantioanele inițiale, ajungându-se astfel la eșantioane de voluntari tot mai mari și mai nereprezentative.

Recent, Bogaert a analizat două eșantioane reprezentative la nivel național și a depistat un foarte slab efect al fraților mai mari, însă numai pentru atracția față de același sex, nu și pentru comportamentul sexual aferent. Apoi a analizat un eșantion independent și cu adevărat reprezentativ, de opt ori mai mare decât cel din studiile lui anterioare, și nu a găsit nici un efect al fraților mai mari. Cam în același timp, un studiu pe două milioane de danezi și un altul pe 10.000 de

adolescenți americani au eșuat amândouă în a demonstra acest efect. Este deci surprinzător că mulți cercetători pro-homosexualitate continuă să afirme, ca Simon LeVay, „că homosexualii au semnificativ mai mulți frați mai mari, în medie, decât bărbații heterosexuali”.

Dacă ar exista o componentă genetică în orientarea sexuală, atunci dacă doi oameni ar avea aceeași moștenire genetică, ei ar trebui să aibă și aceeași orientare sexuală. Teoria genetică, muribundă la vremea aceea, a primit un nou avânt datorită faimosului studiu din 1991 al lui Michael Bailey, pe subiecți recrutați prin anunțuri și reclame printre homosexualii din Chicago. Bailey a examinat trei grupe în ordinea descendentă a similarității genetice: gemeni identici genetic, gemeni fraterni și frați negemeni care erau în esență 50% identici, și frați adoptați care nu aveau nici o similaritate genetică. Bailey a raportat o „concordanță” de 52% – care a fost foarte răstălmăcită – comparativ cu 22% pentru gemenii fraterni, 9% pentru frații negemeni și 11% pentru frații adoptați. Rezultatele au generat o prezentare amplă și simplistă în presă: s-a spus că orientarea sexuală este determinată de genele omului. Ceea nu s-a înțeles a fost faptul că numai 14 dintre 41 de perechi de gemeni identici aveau frați cu aceeași orientare sexuală; în celelalte perechi, cei doi frați identici aveau orientări diferite.

Problema cea mai gravă a studiului a fost, din nou, una de reprezentativitate a eșantionului. Nu cumva subiecții au fost mai înclinați să se ofere voluntari dacă aveau aceleași orientări homosexuale ca frații lor, și mai puțin dispuși s-o facă dacă aveau altă orientare? Folosind un eșantion mai reprezentativ luat din Registrul Australian al Gemenilor, în 2000 același Bailey a constatat că concordanța între frații gemeni a coborât de la 52% la 20% și că aceeași orientare homosexuală la perechile de gemeni identici era prezentă la doar 3 din 27 de perechi (11,1 la sută). Concluziile noului studiu al lui Bailey nu au mai avut aceeași semnificație statistică. Determinarea genetică a orientării sexuale intrase din nou la apă, însă, desigur, acest lucru nu a mai captat atenția presei. În 2010, un studiu impresionant, mult mai mare, folosind Registrul Suedez al Gemenilor, a produs rezultate aproape identice: dintre 71 de perechi de gemeni identici în care unul era homosexual, în numai șapte cazuri (9,8%) celălalt geamăn era și el homosexual, ceea ce înseamnă un rezultat insignifiant din punct de vedere statistic.

Însă cercetarea asupra mecanismului genetic continuă, folosind un calcul mult mai puternic statistic, acela al heritabilității¹, care estimează în ce măsură variabilitatea orientării sexuale poate fi atribuită influențelor genetice. Cu cât este mai ridicată această estimare, cu atât este mai mare contribuția genetică sugerată. Cele mai bune studii recente a generat estimări ale heritabilității pentru homosexualitatea masculină de 30-50 la sută, o concluzia semnificativă statistic și care sună destul de puternic. Estimările privind heritabilitate pentru homosexualitatea feminină sunt puțin mai mici decât pentru bărbați, însă tot semnificative statistic. Ce înseamnă însă o estimare a heritabilității de 30-50 la sută?

Genetica comportamentală a stabilit estimări de heritabilitate pentru foarte multe trăsături psihologice. Unele trăsături prezintă o heritabilitate mult mai mare decât orientarea homosexuală. Cele ce au o heritabilitate aproape similară includ unele atitudini sociale cum ar fi autoritarismul de dreapta, înclinația către religiozitate și frecventarea bisericii. Un studiu realizat de o somitate în domeniul geneticii comportamentale, Robert Plomin, a constatat că privitul la televizor are o estimare medie a heritabilității de 45 la sută, la egal cu estimarea tipică pentru heritabilitatea homosexualității masculine.

Contrar presupunerilor multor conservatori sociali, biologia pare să joace un rol modest în

¹ Cu sens de grad de moștenire.

determinarea orientării sexuale. Contrar presupunerilor multor progresiști sociali, variabilele psihologice și de mediu par și ele să joace cel puțin un rol modest în determinarea orientării sexuale. În contrast cu tonul celor dispuși să facă afirmații emfaticе, ceea ce încă nu știm despre cauzalitatea orientării sexuale înseamnă mult mai mult decât ceea ce începem să știm. Iar faptul că orientarea sexuală reprezintă produsul complex și misterios al interacțiunii unor variabile biologice și psihologice nu corespunde afirmației că orientarea sexuală ar fi ca și culoarea pielii, stabilită la naștere sau la concepție. Și, contrar sugestiilor unora, prezența unei anumite influențe biologice nu dovedește deloc că schimbarea orientării sexuale ar fi imposibilă. Unul dintre cei mai buni experți în genetica comportamentală, Thomas Bouchard, a precizat clar că „una dintre cele mai nefericite reinterpretări ale coeficientului de heritabilitate este aceea că acesta ar furniza un indiciu asupra maleabilității acelei trăsături (adică, cu cât este mai ridicată heritabilitatea, cu atât este mai puțin influențabilă trăsătura prin intervenția mediului înconjurător).”

Dacă o anumită măsură a heritabilității nu stabilește că trăsătura nu este modificabilă, ce ne arată însă dovezile directe despre schimbare? Procurorul General al SUA, Eric Holder, explicând decizia administrației Obama de a nu mai apăra Legea Apărării Familiei în instanță, a citat de mai multe ori „permanența” orientării sexuale: „Un consens științific tot mai mare arată că orientarea sexuală este o caracteristică permanentă”. Opinia Asociației Americane de Psihiatrie (APA) asupra Propunerii 8¹ reprezintă și ea tot o poziție categorică asupra schimbării; contrar pretențiilor că schimbarea este posibilă, se afirmă în ea, „cercetările sugerează contrariul”.

A stabilit știința că orientarea sexuală nu se poate schimba? Zeci de lucrări de specialitate apărute în presă, între 1940 și începutul anilor 1970, anunțau că o parte considerabilă dintre cei ce voiau să renunțe la orientarea homosexuală chiar se schimbau într-o anumită măsură. Însă, începând din anii 1980, rareori au mai apărut asemenea informații într-o publicație de specialitate. Și-a schimbat știința direcția și a dovedit că schimbarea e imposibilă? Nu chiar.

Cu siguranță, în ultima vreme nu prea s-au mai făcut studii asupra posibilității schimbării. Eliminarea, în 1973, a homosexualității din Manualul de Diagnostic și Statistică al Bolilor Mintale a schimbat atât mediul politic din cadrul asociațiilor de specialitate, cât și finanțarea disponibilă pentru asemenea cercetări. Mulți academicieni nu au mai avut nici o motivație să studieze acest fenomen, pe lângă suficient motive politice de a nu o mai face. Mai mult, cercetările anterioare sunt astăzi eliminate ca fiind inadecvate. Site-ul APA a afirmat timp de mulți ani că pretențiile că orientarea sexuală se poate schimba „sunt insuficient documentate. De exemplu, rezultatele tratamentului nu sunt urmărite și nici raportate pe o perioadă de timp care ar fi standard pentru testarea valabilității unei intervenții psihologice.”

Această critică a căpătat cea mai cristalizată formă în raportul Grupului de Lucru al APA din 2009 asupra eforturilor de schimbare a orientării sexuale. Acei cercetători au stabilit niște standarde extraordinare de rigoare metodologică atunci când au căutat ceea ce ei considerau a fi un studiu științific asupra posibilității schimbării orientării sexuale, o mutare care a condus la calificarea a numai șase studii din zeci care meritau o examinare îndeaproape. La rândul lor, aceste studii au fost respinse dintr-o varietate de motive, grupul rămânând în final fără concluzii credibile, după standardele lor, care să documenteze eficacitatea terapiilor de schimbare a orientării sexuale. După ce au respins aceste terapii pe motivul lipsei validării empirice, grupul a recomandat terapia pentru acceptarea homosexualității, deși admiteau că și acesteia îi lipsea același tip de validare empirică.

În absența dovezilor, o procedură științifică rezonabilă ar fi admiterea propriei ignoranțe. Membrii

¹ Propunerea 8 a fost o mișcare civică prin care cetățenii Californiei au votat în cadrul unui referendum din noiembrie 2008 pentru interzicerea căsătoriilor homosexuale în statul lor.

grupului de lucru al APA au spus că analiza lor a stabilit că „schimbarea de durată a orientării sexuale a cuiva este rară” și „că este improbabil ca persoanele să își poată reduce atracțiile homosexuale sau să-și crească atracțiile heterosexuale prin terapiile de schimbare.” S-au făcut însă și afirmații mai categorice. La întrebarea „Poate terapia să schimbe orientarea sexuală?”, site-ul de relații publice al APA a răspuns timp de mulți ani Nu, insistând că homosexualitatea „nu se poate schimba”. A dovedit știința așa ceva? Deloc; în schimb, scepticii au respins dovezile schimbării pe motiv că acele studii nu sunt corecte din punct de vedere metodologic – după niște standarde create instantaneu și artificial.

Este orientarea sexuală fixă? Împreună cu Mark Yarhouse de la Regent University, am studiat recent persoane care doreau să-și schimbe orientarea sexuală. Am evaluat orientările sexuale și nivelurile de tulburare psihologică la 98 de persoane (72 bărbați, 26 femei) care încercau să-și schimbe orientarea sexuală colaborând cu asociații afiliate cu [Exodus International](#), începând de la inițierea procesului și urmărindu-i timp de șase-șapte ani, cu cinci evaluări independente suplimentare. Setul inițial de concluzii a fost publicat în cartea *Ex-Gays?*, iar ultima formă a concluziilor în *Journal of Sex and Marital Therapy*.

Dintre cei 61 de subiecți care au finalizat studiul, 23% au raportat un succes sub forma „conversiei” la orientarea și funcționarea heterosexuale, în timp ce 30% au raportat că puteau să aibă acum o viață castă și că nu se mai identificau ca având o orientare homosexuală. Pe de alt parte, 20% au raportat că renunță și că îmbrățișează o orientare complet homosexuală, iar restul de 27% au continuat procesul de schimbare, cu rezultate limitate și nesatisfăcătoare. În medie, s-a raportat o reducere statistic semnificativă a orientării homosexuale în cadrul eșantionului, cu o creștere mică dar totuși semnificativă a atracțiilor heterosexuale. S-a constatat că încercarea de schimbare a orientării sexuale nu a condus în general la creșterea problemelor psihologice; într-adevăr, studiul a identificat îmbunătățiri semnificative reduse la nivelul problemelor psihologice asociate cu aceste terapii. Și da, avem și noi aceleași probleme pe care le-am criticat la alții, însă am spus în repetate rânduri că, în măsura în care eșantionul nostru nu este reprezentativ pentru cei ce caută schimbarea din rândul homosexualilor religioși, acestea sunt niște estimări optimiste ale rezultatelor.

Concluzionez că orientarea homosexuală este, contrar presupusului consens, schimbabilă uneori. „Homosexualitatea” este un fenomen cu multe fațete; există mai multe [tipuri de homosexualități](#), unele probabil mai maleabile decât altele. Nu toate intervențiile sunt la fel; nu toți specialiștii sunt la fel de pregătiți. Probabil cel mai important, cei ce caută o schimbare diferă în ceea ce privește intensitatea motivației, resursele și contextul în care încearcă să se schimbe. Majoritatea celor ce caută o schimbare și majoritatea celor ce chiar reușesc să obțină un anumit nivel de schimbare sunt persoane religioase, iar aceste persoane care cred într-un Dumnezeu care intervine în viața lor sunt integrate în comunități și sunt motivate de înțelegerea a cine sunt ei ca persoană în fața lui Dumnezeu. Este de mirare că o persoană fără asemenea resurse reușește să obțină o schimbare a orientării sexuale.

Sunt relațiile homosexuale echivalente cu cele heterosexuale? În decizia sa prin care a anulat Propunerea 8¹, judecătorul Vaughn Walker a citat poziția Letitiei Peplau, psiholog la UCLA, care afirmă că „în ciuda stereotipurilor care sugerează că homosexualii și lesbienele nu pot forma relații stabile, de fapt cuplurile homosexuale nu pot fi deosebite de cuplurile heterosexuale în ceea ce privește calitatea și stabilitatea relațiilor”. Poziția APA în acest caz a afirmat în mod similar că „cercetările empirice demonstrează că aspectele psihologice și sociale ale relațiilor oficializate dintre partenerii de același sex sunt similare celor ale parteneriatelor heterosexuale.” Această poziție

¹ Vezi nota 1 de la pagina 5. Cetățenii Californiei au trebuit să voteze din nou pentru interzicerea căsătoriilor homosexuale, interdicție încă valabilă în acest stat american.

se bazează pe o cercetare din 2007 asupra relațiilor homosexuale, realizată de L. Peplau și A. W. Fingerhut.

Din nou, vorbim și aici despre problema reprezentativității eșantionului, aspect pe care Peplau și Fingerhut îl tratează cu o nefericită superficialitate. De regulă, cei doi se lansează în discuții despre diferitele caracteristici ale perechilor homosexuale, fără a afirma clar că studiile pe care le invocă ei nu examinează eșantioane reprezentative. Oferă doar niște sugestii neclare că studiile pe care se bazează ar putea fi nerepresentative și deci posibil părtinitoare. De asemenea, cei doi admit posibilitatea ca perechile homosexuale să își ajusteze răspunsurile pentru a da bine.

Chiar și așa, din studiul lui Peplau și Fingerhut transpar unele diferențe de „non-echivalență” între cuplurile heterosexuale și cele homosexuale. Ei menționează un studiu amplu care a constatat că 28 la sută dintre lesbiene făcuseră sex în afara relației lor principale – comparabil cu 21 la sută dintre femeile aflate într-o relație cu bărbați și 26 la sută dintre bărbații aflați într-o relație cu femei. Spre deosebire, 82 la sută dintre bărbații homosexuali făcuseră sex cu alții pe lângă partenerii lor principali. În orice mod am interpreta această diferență șocantă privind monogamia sexuală, că ar fi o diferență stilistică sau un indiciu a ceva mai profund, o asemenea concluzie subminează serios ideea echivalenței.

Stabilitatea este o caracteristică relațională cu o relevanță directă privind tipurile de aspecte funcționale intrinseci, de pildă, pentru evaluarea unei adopții. Cum arată echivalența în acest domeniu? Peplau și Fingerhut citează un studiu care găsea că, pe o durată de cinci ani, 7 la sută dintre cuplurile heterosexuale căsătorite se despart, comparativ cu 14 la sută dintre perechile homosexuale coabitante și 16 la sută dintre cele lesbiene. De asemenea, ei discută, fără a menționa cifrele specifice, un studiu mai reprezentativ din Norvegia și Suedia, care au legalizat parteneriatele homosexuale în anii 1990, anunțând că „rata despărțirii în primii cinci ani de la oficializarea relației este mai ridicată la perechile homosexuale decât la căsătoriile heterosexuale, perechile de lesbiene prezentând cele mai ridicate valori la factorul despărțire”. Maniera lor de prezentare diminuează amploarea concluziilor reale, care arată că relațiile homosexuale masculine au cu 50% mai multe șanse să se destrame decât căsătoriile heterosexuale, în timp ce relațiile lesbiene au cu 167% mai multe șanse să se rupă decât căsătoriile heterosexuale. E ciudat că ei nu menționează cifrele concrete.

O confuzie frecventă în acest domeniu se poate ilustra prin incidența atracțiilor homosexuale la [copiii crescuți în case de homosexuali](#). Prezentând aceste cercetări, Gregory Herek, psiholog specializat pe studiul homosexualității, arată că „marea majoritate a acelor copii au ajuns în cele din urmă heterosexuali.” Tehnic, el are dreptate. Termeni ca „marea majoritate” sunt deseori folosiți în literatura pe acest domeniu pentru a ascunde tendințele probabilistice ale datelor. Puținele cercetări care există sugerează incidențe crescute ale orientării homosexuale la copiii acestor perechi, în timp ce sinteza mea informală ar fi aceea că a fi crescut de părinți homosexuali triplează sau cvadruplează incidența atracțiilor homosexuale. S-ar putea să fie adevărat din punct de vedere tehnic că „marea majoritate a acelor copii au ajuns în cele din urmă heterosexuali”, însă simplul fapt că ești crescut de părinți homosexuali își crește șansele de a avea atracții homosexuale de la 2 la 8 la sută, restul de 92% fiind totuși heterosexuali. O creștere de patru ori e însă un efect considerabil din punct de vedere statistic.

A dovedit știința că identitatea homosexuală este una pozitivă și legitimă? Unii ar spune că da. Psihologii Phillip Hammack și Eric Windell de la University of California afirmă că o schimbare considerabilă a „repoziționat prezentarea științifică a homosexualității de la boală la varietate” și că homosexualitatea trebuie prezentată ca „o identitate minoritară legitimă, similară rasei sau etniei.”

Grupul de lucru al APA asupra terapiilor de schimbare declara în 2009 că „atracțiile, comportamentul și orientările homosexuale în sine reprezintă variante normale și pozitive ale sexualității umane”.

Declarații că homosexualitatea este „normală”, „pozitivă” și „legitimă” par a fi rezultatul unor judecăți valorice, nu al unei științe obiective. În poziția APA privind Propunerea 8 se afirmă că orientarea sexuală „implică un sentiment propriu de identitate personală și socială pe baza acelor atracții, a comportamentelor care le exprimă pe acestea și a apartenenței la o comunitate alături de alții care le împărtășesc și ei”. Într-adevăr, sunt persoane care își organizează viața în jurul orientării lor sexuale. Însă a spune pentru toți oamenii că orientarea sexuală „implică un sentiment propriu de identitate personală și socială” este ceva diferit, atât conceptual, cât și științific. Nu mă pot gândi la date suficient de ample care să susțină această afirmație. Și cum stabilește știința că o asemenea fundamentare a identității personale este „pozitivă”?

Știința poate contribui cu dovezi de valoare în ceea ce privește asocierea acestor identități cu anumite realități funcționale măsurabile ale vieții, de pildă dacă acele persoane au parte de un nivel sporit de tulburări emoționale, dacă raportează o stimă de sine comparabilă cu ceilalți și așa mai departe. Însă, cum a devenit știința arbitrul care decide ce este pozitiv? Acest lucru se poate întâmpla, chiar cum sugerează Hammack și Windell, printr-o schimbare de paradigmă în cadrul disciplinei, o decizie a psihologilor practicieni de a îmbrățișa „prezentarea homosexualității ca o minoritate”. Poate însă știința empirică să stabilească orientarea homosexuală ca pe „o identitate minoritară legitimată” sau orientarea sexuală ca pe un fundament pentru construirea sinelui? Nu prea văd cum...

Grupul de lucru al APA asupra terapiilor de schimbare, alături de psihologii pro-homosexualitate pe care îi reprezintă, descriu terapia de acceptare a homosexualității ca fiind una care urmărește „congruența” dintre identitate și orientarea sexuală. Acest lucru pare să fie privit ca un bine auto-evident. În același timp, grupul de lucru pare să admită că o afirmare a atracțiilor homosexuale merge dincolo de competența tradițională a științei. Reflectând asupra conflictului dintre perspectivele științifică și religioasă asupra problemei, ei menționează că „unele religii acordă prioritate unei congruențe finale”, în timp ce „modelele afirmative și multiculturalale ale psihologiei homo-lesbiene acordă prioritate congruenței organice.” Într-un moment de excepțională claritate, grupul de lucru a pus punctul pe i: psihologiile pro-homosexualitate implică poziții morale și etice extra-științifice care generează un potențial conflict cu credințele religioase, anume pentru că a acorda prioritate congruenței organice este o opțiune religioasă și etică.

După cum nota teologul Don Browning, psihologia „nu poate evita orizontul metafizic și etic.” Analiza completă a naturii persoanei include întotdeauna trecerea dincolo de analiza vieții umane, către o evaluare mai amplă a unei caracteristici sau alteia, a unui fenomen sau altuia, a unui rezultat sau altuia. Științele sociale nu conțin în ele resursele adecvate pentru a discerne între diferitele moduri conflictuale de înțelegere a binelui. Cercetătorii individuali, pășind dincolo de limitele lor profesionale, pot declara orientarea homosexuală ca pozitivă, normală și legitimă, însă știința nu poate face asemenea aprecieri. Asemenea decizii țin de domeniul religiei, teologiei și filosofiei. Afirmațiile pereche că știința a stabilit finalmente că orientarea sexuală este fundamentul identității umane și că psihologia ca știință decide legitimitatea unei asemenea afirmații sunt absolut forțate.

Unde ajungem cu asta? Știm mult mai multe astăzi decât știam acum zece sau treizeci de ani, despre starea emoțională a persoanelor homosexuale, despre interacțiunea complicată dintre natură și educație în cauzalitatea orientării sexuale și despre posibilitățile complicate și dificile ale maleabilității orientării sexuale, despre caracteristicile funcționale și descriptive manifeste la

perechile homosexuale și despre conturul identităților psihologice ale persoanelor homosexuale. Contribuțiile științei la acest domeniu rămân totuși limitate și neclare. Este remarcabil cât de puțină modestie științifică regăsim aici, dat fiind caracterul incipient al cunoașterii noastre.

Oricum, societatea noastră este polarizată între cei ce promovează neobosiți acceptarea deplină și normalizarea homosexualității, de fapt a tuturor variațiilor sexuale, și cei ce se împotrivesc acestor tendințe. În calitate de credincioși religioși, trebuie să admitem contribuția pe care o avem la nebuloasa în care ne aflăm.

Am fost complici, chiar și prin ignoranță și pasivitate, la prezentarea în societate a homosexualității ca boală. Am eludat responsabilitatea pentru formularea unei viziuni profunde, atente, teologice și sensibile din punct de vedere pastoral, asupra derivei sexuale, pe baza diferitelor noastre tradiții religioase, prin conceptualizarea homosexualității ca boală, iar acum suntem nepregătiți pentru golul apărut din momentul în care timpul a șters această explicație. Cea mai bună politică eclezială, profesională, juridică și socială va fi fondată nu pe falsități sau simplificări grotești și de neapărat, ci pe o surprindere limpede a realității în toate complexitățile ei, precum și pe admiterea cu modestie a tot ceea ce nu știm.

Stanton L. Jones este profesor de psihologie la Wheaton College, SUA. O versiunea extinsă a acestui material este disponibilă la www.christianethics.org.

Informații suplimentare în limba română despre cercetarea și terapia homosexualității puteți găsi la www.homosexualitate.ro.